Vanajan Linna
Hotel & Restaurant

HISTORIA
Metsästyslinnasta hotelliksi

Vanajanlinnatie 485
FIN-13330 Hämeenlinna, Finland
Tel +358 (0)3 61 020
vanajanlinna@vanajanlinna.fi

Vanajanlinna Group

Metsästyslinnasta linnahotelliksi

Vanajanlinnan kantatilan Äikäälän historia ulottuu aina varhaiselle keskiajalle. Historiankirjoissa mainitaan mm. Äikäälän tilan omistajana Olle af Aeykaelum (Äikäälän Olli) vuonna 1374. Tilalla on ollut Aikäälän Ollin jälkeen useita omistajia ja värikäs historia hämäläisenä rälssi- ja vuokratilana, jolla harjoitettiin maataloutta ja myös nautittiin tilan kauniista sijainnista.

Vanajanlinnan historia alkaa vuonna 1918, kun Rosenlew-yhtymän pääosakas, lääketieteen ja kirurgian tohtori Carl Wilhelm Rosenlew osti Äikäälän tilan. Myyjänä oli teologian professori Stenij. Rosenlew liitti hankittuun kantatilaan vielä määräalan Kidun tilasta (v. 1922) sekä myöhemmin Kappolan tilan (v. 1927), niin että kartanon kokonaispinta-alaksi muodostui yli 500 hehtaaria, mikä oli edellytys vapaalle hirvenmetsästysoikeudelle alueella. Rosenlewillä oli ajatuksena rakentaa hankitulle luonnonkauniille paikalle metsästyslinna, jonne saattaisi kutsua seuraelämän ja politiikan johtohenkilöitä. Rosenlew ei aikonutkaan rakennusta asuinkäyttöön.

Arkkitehti Sigurd Frosterus

Tohtori Rosenlew antoi Vanajanlinnan suunnittelun arkkitehti Sigurd Frosterukselle (hänen merkittävin suunnittelutyönsä on Stockmannin tavaratalo Helsingissä). Linna-alueen arkkitehtuuri ilmentää 1910- ja 1920-luvun taitteessa vallinneita arkkitehtuurivirtauksia mm. barokkia ja renessanssia sekä näiden vaatimattomampia pohjoismaisia muunnoksia. Linnassa on piirteitä myös englantilaisesta kartanorakentamisesta.

Päälinnan rakentaminen aloitettiin 1919 ja työ saatiin valmiiksi 1924. Rakentaminen tapahtui hitaassa tempossa pääasiassa kesäaikaan. Rakennustarvikkeiden kuljetusta varten alueelle vedettiin nykyisen tien paikalle kapearaiteinen rautatie Harvialan seisakkeelta.

Rakennusmestareina toimivat herrat August Mattson työnjohtajana sekä Hilpi Kummila valvojana. Linnan rakensivat alueen parhaat ammattimiehet helsinkiläisen rakennusliike Kruger & Tollin palkkalistoilla.

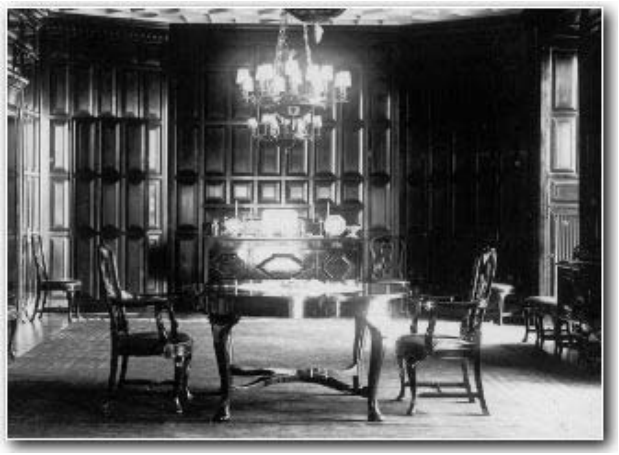

Vain parhaista materiaaleista

Pedanttisuudestaan ja tinkimättömyydestään tunnettu Rosenlew rakennutti Vanajanlinnan parhaista saatavilla olevista materiaaleista. Lattiat ja ikkunapuitteet ovat pääosiltaa tammea, ikkunalaudat ulkolaista marmoria jne. Linnan viidestä takasta neljä on marmorisia ja viides viinituvan takka graniitista. Turkkilaisen saunan ja uima-altaan marmori on Ruskealasta.

Kotimainen puutavara tuli Rosenlewin omista metsistä. Seinätiilet Leppäkosken tiilitehtaalta ja katon munkki- ja nunnatiilet Santamäeltä. Vanajanlinna jatkoi näin alueen seudun satoja vuosia vanhoja tiilirakennusperinteitä. Sokkelikivet puutarhafasadiin, portaisiin ja vilpoloihin ovat Elvvikin graniittia. Linnan ruokasalin seinämateriaalina on intialainen mahonki. Muutoin seinät ovat yleensä rapattu ja maalattu.

3.000 m2 kokonaisuus

Rakennusryhmän huoneluku nousee kaikkiaan yli kahdeksaankymmeneen; neliömetrejä rakennuksessa on noin 3.000 m² ja kuutioita 17.740 m³. Huoneet kalustettiin luonnollisesti korkeatasosilla kalusteilla ja interiöörejä täydennetiin laadukkailla matoilla, taideteoksilla ja pikkuesineillä. Valitettavasti linnan irtaimistosta on vain muisto jäljellä; omistajat ovat lähtiessään tyhjentäneet linnan arvokkaista esineistä.

Alueen kauniin ja monipuolisen puutarhan suunnitteli tunnettu puutarha-arkkitehti Bengt Schalin, jonka kädenjälki on vieläkin aistittavissa välillä huonostikin hoidetussa puistossa.

Linnan tilat

Linnan I-kerroksessa sijaitsivat puutarhaan avautuva ruokasali, musiikkisali ja salonki.

Kellarikerroksessa, osittain maan alla on taidokkaasti holvattu ja koristemaalattu viinitupa, jonne oli käynti ruokasalista piiloportaan kautta. Kellarissa oli lisäksi turkkilainen sauna ja marmorilla päällystetty uima-allas

II-kerroksessa olivat isännän ja emännän huoneistot, joihin oli sijoitettu makuuhuone, pukeutumishuone sekä marmorilla verhoiltu kylpyhuone. Lisäksi toisessa kerroksessa olivat talon kunniavieraille Suomen marsalkka Mannerheimille ja Fazerin suvulle varatut huoneistot.

III-kerroksen kahdeksan majoitushuonetta oli varattu kartanon muiden vieraiden asuinhuoneiksi.

Matalassa, yksikerroksisessa itäsiivessä oli kartanon keittiö ja palveluskunnan asuinhuoneet sekä siiven päässä autonkuljettajien majoitushuoneet. Autotalli oli sijoitettu erilliseen rakennukseen, joka oli yhdistetty itäsiipeen muurilla.

Järven puoleisessa länsisiivessä sijaitsivat kirjasto, biljardisali, josta oli käynti parvekkeelle (nykyisin Ryti-Sali), sekä siiven päässä talvipuutarha (nykyisin Juhlasali). Länsisiiven huoneet yhdistää ns. galleriakäytävä, joka kapenee ja laskeutuu rakennuksen runko-osasta edetessään. Näin muodostuu ns. valeperspektiivi; käytävä näyttää pidemmältä kuin se todellisuudessa on.

Länsisiiven jatkeena on puutarhurin asuinrakennus, jossa oli myös kartanon pehtoorin työhuone. Asuinrakennus on yhdistettty länsisiipeen holvikaarin. Länsisiiven kellarikerroksessa oli huolto- ja säilytystiloja sekä lämpökeskus ja polttoainevarasto. Siiven länsipuolella oli lisäksi kolme kappaletta kasvihuoneita.

Päärakennusta lähestyttäessä pitkin lehmuskujaa siipien pituusvaikutelmaa sekä linnan mahtavuutta lisää valeperspektiivi; runko-osasta lähtevien itä- ja länsisiiven etäisyys toisistaan kasvaa niiden lähestyessä takorauta-aitaa ja porttia. Siipien väli kasvaa tällä noin 70 m matkalla 32 metristä 40 metriin. Vaikutelmaa korostaa vielä ns. kunniapihan tasainen nurmi (ei istutuksia) ja monisatavuotinen lehmus, jota aikanaan kunnioitettiin linnaa rakennuspaikalle sijoitettaessa.

Alueen muut rakennukset

Frosterus suunnitteli myös linnan pohjoispuolelle rakennetun karjapihan alueen, joka valmistui vuonna 1928. Alueelle sijoitettiin viisi kappaletta asuintaloja linnan henkilökunnan käyttöön, vajarakennus käsityöläisille, tallirakennus noin kahdellekymmenelle hevoselle, navetta ja pieneläinsuoja.

Linnan Isännät

Vanajanlinna oli Rosenlewin omistuksessa vuoteen 1941 asti. Kun Rosenlewit myivät Vanajanlinnaa halukkaita ostajia oli kaksi: presidentti Risto Ryti ja upporikas saksalainen asetehtailija Willy Daugs. Ryti halusi Vanajanlinnan Naantalin Kultarannan tilalle presidentin kesäasunnoksi. Sisäministerin vaihduttua ostolupa annetttiin Willy Daugsille Risto Rytin tietämättä, jonka jälkeen Daugs muutti asumaan Vanajanlinnaan.

Saksan kärsittyä tappion sodassa kaikki saksalainen omaisuus Suomessa siirtyi sotakorvauksena Neuvostoliitolle. Näin kävi myös Vanajanlinnalle. Neuvostoliiton Suomessa oleva omaisuuden hoitokunta ryhtyi ylläpitämään kartanoa huolehtimalla pääasiassa pelloista ja karjasta. Päärakennus jäi tällöin tyhjäksi ja alkoi rapistua hyvää vauhtia.

Vuonna 1947 Yrjö Sirolan Säätiö vuokrasi Vanajanlinnan alueen perustamansa Sirola-opiston käyttöön. Vanajanlinna toimi aluksi kesäisin myös lomakotina ja juhla- ja tanssitilana, mutta jo 1950-luvulla koko alueen toiminta keskittyi yhteiskunnalliseen kansanopistotoimintaan. Säätiö osti Vanajanlinnan rakennukset ja maat vuonna 1956. Kaupanteon jälkeen luovutettiin rintamamiesten pientila- ja asutuskäyttöön yli puolet kartanon maista ja osa myytiin silloiselle Vanajan kunnalle. Maata Säätiön omistukseen jäi noin 34 hehtaaria.

Sirola-opiston toiminta loppui alueella 1994. Yhteiskunnallinen murros ajoi kansanopistotoiminnan yli ja ohi huolimatta siitä, että opisto viime vuosinaan keskittyi viestinnän ja tiedotusalan oppilaitokseksi poliittisen koulutuksen romahdettua 1980-luvun aikana.

Vanajanlinna Oy

Vuonna 1996 Hämeenlinnan kaupungille syntyi etuosto-oikeus Vanajanlinnaan ja neuvottelujen jälkeen linna ja maa-alueet siirtyivät kaupungin omistukseen n. 10 mmk:n kauppahinnasta. Kaupanteon yhteydessä sovittiin linnan irtaimistosta siten, että osa siirtyi Hämeenlinnan kaupungille ja osa linnan vuokralaisena toimivalle Vanajanlinna Oy:lle.

Kansanopistotoiminnan loputtua linnan päävuokralaisena toimi Yrjö Sirola-säätiön pääosin omistama Vanajanlinna Oy. Hämeenlinnan kaupungin ostettua linnakiinteistön kaupunki tuli mukaan Vanajanlinna Oy:n noin 19 % omistusosuudella.